

ТЕОРІЯ АДМІНІСТРУВАННЯ: ФОРМУВАННЯ ТА ПІДТРИМКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ МЕХАНІЗМІВ

ШКОДА ЯК ГОЛОВНА КАТЕГОРІЯ НЕБЕЗПЕКИ У ПРЕДМЕТНІЙ ОБЛАСТІ БЕЗПЕКОЗНАВСТВА

Грина Сергіївна Гостева

аспірант кафедри менеджменту та економічної безпеки
Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля

В сучасних умовах господарювання все більший пріоритет отримують питання забезпечення умов економічного зростання підприємств, на що можуть впливати загальноекономічна ситуація в світі в цілому та в державі зокрема. Економічна ситуація у державі залежить від спроможності забезпечення органами державної влади економічної безпеки як на макrorівні (адже лише надійна та ефективна система забезпечення економічної безпеки може бути гарантом суверенітету та незалежності держави та її сталого соціально-економічного розвитку), так і на мікрорівні (суб'єкти господарчої діяльності-підприємства). В Україні тематика економічної безпеки на законодавчому рівні визначена законом України "Про основи національної безпеки України", де встановлено поняття безпеки, її суб'єктів та об'єктів, національних інтересів, та загроз національній безпеці. Суб'єкти господарської діяльності – підприємства та їх об'єднання не виокремленні в окремий об'єкт національної безпеки тому що є частиною суспільства як об'єкт економічних та соціальних відносин.

Термін "економічна безпека" вперше став предметом досліджень у 30-ті роки 20 століття у Сполучених Штатах Америки (що було обумовлено світовою економічною кризою та необхідністю прийняття заходів швидкого реагування на нові масштабні загрози). У 70-ті роки 20 століття термін "економічна безпека" отримав швидке розповсюдження в розвинених капіталістичних країнах та став однією з головних складових національної безпеки. Однак на пострадянському просторі питання забезпечення економічної безпеки стали приділяти увагу лише після розпаду Радянського Союзу (адже при тоталітарному режимі питання забезпечення безпеки взагалі та економічної безпеки зокрема знаходилося виключно в компетенції держави). Отже, питання економічної безпеки є одним з відносно нових напрямків в сфері управління в пострадянських країнах. Серед авторів, що займалися дослідженнями по даному напрямку можна виокремити Судоплатова А.П. та Лекарева С.В., Тамбовцева В.Л., Олейникова Є.О., Гапоненка В.Ф., Беспалька А.А. та Власкова А.С., Половнева К.С. та ін. Питанням вивчення ефективного забезпечення безпеки присвячена наука безпекознавство.

Існує значна кількість визначень терміну економічної безпеки

взагалі та економічної безпеки підприємства зокрема. В ході дослідження було виявлено, що існує 2 основних підходи до визначення терміну економічна безпека підприємства, проте вони, на нашу думку, є протилежними. Так, з одного боку, під економічною безпекою підприємства мають на увазі такий стан, що забезпечує стабільність його функціонування, а з іншого – спроможність протистояти загрозам та небезпекам. Але, якщо ж підприємство знаходиться в стабільному стані (що, однак, не є характерним для сучасних умов господарювання), то виходить, що немає причин та можливостей для виникнення небезпек та загроз. Тому під економічною безпекою підприємства в ході дослідження було запропоновано розуміти діяльність підприємства спрямовану на запобігання шкоди шляхом діагностики, урахування, попередження та нейтралізації реальних та потенційних загроз та небезпек та їх наслідків.

Під загрозою економічної безпеки будемо вважати чинники, що створюють значну небезпеку щодо функціонування, тобто будь-які явища, дії та процеси, що можуть призвести до негативних наслідків для бізнесу. При визначенні кола загроз на підприємстві варто зважати на їх реальність, сутність, вірогідність настання, гостроту та термін дії причин, що призвели до їх виникнення та можливі наслідки їх проявлення на стан функціонування підприємства. Таким чином терміни "небезпека", "загроза" та "ризик" є спорідненими за змістом. Однак не кожна потенційна небезпека є загрозою. Прояв будь-якої небезпеки може з часом перетворитися на загрозу та призвести до виникнення шкоди, якщо керівний склад підприємства вчасно не застосує адекватних заходів щодо нейтралізації такої небезпеки. Окрім того, слід вважати, що причини та їхні наслідки необхідно розглядати в єдиному контексті, тобто не можна розглядати окремо загрози та шкоду, яка також має оцінки як грошові, так і політичні (диспозиційні у широкому розумінні), має визначення фактичне і потенційне, також має розміри, за якісним виміром співпадають зі шкалою катастрофічних, загрозливих і таке інше.

Категорія "шкода" є загальнонаучною та широкою за змістом. Найчастіше цей термін вживають в економіці (економічна шкода), та юриспруденції (майнова шкода). Раніше у дослідженнях було визначено, що шкода за ступенем фактичної визначеності характеризується може бути здійсненою (фактичною) та потенційною, а за проявом наслідків – явною та неявною. Одним із змістовних складників терміну "шкода" виступає втрачений зиск (питанням визначення та оцінки якого було присвячено попередні дослідження), окрім якого, наприклад, економічна шкода може включати невиробничі затрати та втрати. Економічна шкода може виникнути внаслідок дії чисельної кількості чинників, на кожному етапі виробництва, внаслідок невиконання договірних зобов'язань, неукладання вигідного для підприємства договору, або внаслідок інших причин. Отже суб`єкти господарчої діяльності повинні проводити постійний моніторинг наявних та потенційних загроз та небезпек (як внутрішніх, так і зовнішніх) з метою досягнення ефективності діяльності та пошуку шляхів уникнення або мінімізації можливої економічної шкоди. Економічна безпека підприємства повинна бути забезпечена концепцією економічної безпеки, тобто створенням документу, в якому будуть

визначені важливі стратегічні напрямки забезпечення безпеки бізнесу, побудована чітка схема дій задля своєчасного знаходження та ліквідації можливих небезпек та загроз задля зниження їх негативних наслідків. Таким чином, шкоду можна вважати головною категорією безпеки у предметній області безпекознавства.

ВПЛИВ МОНІТОРИНГУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ АДМІНІСТРУВАННЯ РОБОТИ ВИКОНАВЦІВ

Григорій Ілліч Дібніс

Оксана Олександрівна Ромахова

к.е.н., доцент, в.о. завідувача кафедрою адміністрування
Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля

Результативність адміністративного управління залежить від багатьох чинників. Як такі чинники можна виділити безпосередньо характеристики і стан адміністративного управління на підприємстві, особисті дані адміністраторів, а також використання різних інструментів, які дозволяють забезпечити найвищі результати адміністративних процесів з раціональним рівнем зусиль й витрат. До інструментів адміністрування можна віднести бюрократичні, організаційно-правові, технічні, ресурсні інструменти управління, а також моніторинг, як особливий вид інструменту адміністративного управління [1,2].

Моніторинг як інструмент, використовується в адміністративному управлінні в тих випадках, коли необхідно забезпечити отримання оперативної інформації про поведінку виконавців і дотримання ними встановлених правил. З позицій адміністративного управління моніторинг розглядається як інструмент, який дозволяє адміністратору постійно контролювати і керувати діями об'єктів, що адмініструються. Однією з суттєвих особливостей моніторингу як інструменту є його дія на виконавця незалежно від виконуваних операцій зі збору й обробки інформації.

Наявність спостерігача за діями будь-яких виконавців або ходом виконання будь-якого процесу змінює характеристики цього процесу та впливає на якість робіт. В квантовій механіці цей процес полягає в тому, що поведінка елементарних частинок, за якими ведеться спостереження, відрізняється від їхньої поведінки в умовах відсутності спостерігача. Будь-який спостерігач за процесом відповідно до положень квантової механіки стає учасником процесу, за яким спостерігає та змінює характеристики його протікання. Аналогічне явище властиво й управлінню якими-небудь об'єктами, в яких має місце людський чинник.

В цілому, ефект спостерігача можна звести до наступного. Якщо об'єкт управління знаходиться в полі діяльності встановлених регламентів контролю або моніторингу за своєю поведінкою, то він поводить як об'єкт, що знаходиться під постійною дією центру відповідальності, незалежно від наявності управлінських дій і сигналів від даного центру. Ефект спостерігача особливо актуальний і важливий саме для адмініст-